

KOSOVO SOLAR – TUČEP I VERIĆ PROCENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO

Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP)

Februar 2026.

KLIJENT:	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)
PROJEKAT:	Kosovo Solar – Tučep i Verić
DOKUMENT:	Plan uključivanja zainteresovanih strana
PRIPREMIO:	Quant Renewables Kosovo Invest Limited, uz tehničku podršku ENOVA
DATUM:	Februar 2026.

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	5
1 UVOD	6
1.1 Kontekst Projekta.....	6
1.2 Ciljevi i obim ovog Plana angažovanja zainteresovanih strana.....	7
1.3 Odgovornost za sprovođenje ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana.....	7
2 OPIS PROJEKTA	8
2.1 Lokacije Projekta.....	8
2.2 Pregled komponenti Projekta.....	8
2.3 Status razvoja Projekta.....	10
3 REGULATORNI ZAHTEVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA	12
3.1 Zahtevi lokalnog zakonodavstva.....	12
3.2 EBRD zahtevi.....	13
4 ZAINTERESOVANE STRANE PROJEKTA.....	15
5 PRETHODNO UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA TOKOM POSTUPKA DOBIJANJA DOZVOLA ZA PROJEKAT	19
6 UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA TOKOM PROCESA PROCENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENE ASPEKTE	21
7 PLANIRANI PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	22
7.1 Podsticanje učešća ranjivih grupa	22
7.2 Objavljivanje Projektnih dokumenata.....	23
7.3 Planirane konsultacije.....	23
7.4 Informisanje javnosti o građevinskim radovima.....	24
7.5 Konsultacije tokom faze rada i održavanja	24
7.6 Ciljevi i metode uključivanja zainteresovanih strana	24
8 UPRAVLJANJE PRITUŽBAMA.....	29
9 PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE	32
10 PRILOZI	33
10.1 Prilog 1: Obrazac za podnošenje pritužbi.....	33
10.2 Prilog 2: Registar pritužbi – obrazac.....	34
10.3 Prilog 3: Interni registar uključivanja zainteresovanih strana – obrazac.....	35

SPISAK TABELA

Tabela 2-1: Dosadašnje aktivnosti u razvoju Projekta	10
Tabela 7-1: Spisak identifikovanih zainteresovanih strana i posebne metode komunikacije i uključivanja	25

SPISAK SLIKA

Slika 2-1: Lokacije Projekta na području opštine Istok (Izvor: ENOVA).....	8
Slika 2-2: Mapa komponenti Projekta (izvor: ENOVA, na osnovu nacrtu Glavnog projekta)	9
Slika 5-1: Javna obaveštenja tokom EIA postupka (novembar 2022).....	19
Slika 5-2: Javno obaveštenje o Uslovima za izgradnju u internet novinama i na PVPP lokacijama (jul 2024).....	20

SKRAĆENICE

EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EIA	Procena uticaja na životnu sredinu
ESP	Politika zaštite životne sredine i društvenih pitanja
ESR	(EBRD) Zahtevi u oblasti životne sredine i društvenih pitanja
GBVH	Rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje
KOSTT	Operator sistema, prenosa i tržišta Kosova
MESPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
NTS	Netehnički sažetak
PV	Fotonaponski
PVPP	Fotonaponska elektrana
SEP	Plan uključivanja zainteresovanih strana
SPV	Privredno društvo posebne namene
TS	Trafostanica

1 UVOD

1.1 Kontekst Projekta

Pregled. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) razmatra finansiranje izgradnje i rada dve fotonaponske elektrane (PVPP) i prateće infrastrukture na Kosovu, ukupnog kapaciteta 142,2 MWp (u daljem tekstu „Projekat“):

- > PVPP Tučep – kapaciteta 98,5 MWp; i
- > PVPP Verić – kapaciteta 43,7 MWp.

Projekat je klasifikovan kao kategorija „B“ u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja EBRD-a (ESP) iz 2024. godine¹. Detaljniji opis Projekta dat je u sledećem poglavlju.

Nosilac Projekta. Projekat će realizovati kompanija Quant Renewables Kosovo Invest Limited (u daljem tekstu „Zajmoprimac“), kao primalac kredita EBRD-a, pri čemu će sredstva biti prosleđena njenim privrednim društvima posebne namene (SPV) registrovanim na Kosovu – AKG Solar Tučep i AKG Solar Verić, koja će upravljati odgovarajućim PVPP elektranama. Obe elektrane biće realizovane na osnovu jedinstvenog „ključ u ruke“ ugovora sa kompanijom SolarApex (u daljem tekstu „Izvođač“). SolarApex će biti odgovoran za fazu izgradnje i prve dve godine rada i održavanja Projekta.

Prednosti Projekta. Potencijalne prednosti povezane sa fazom izgradnje uključuju privremene mogućnosti zapošljavanja lokalne radne snage, razvoj veština lokalnih radnika, uključivanje lokalnih podizvođača i stvaranje prilika za lokalna preduzeća. Značajnije koristi od realizacije Projekta ostvariće se tokom faze rada, uključujući:

- > proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, čime se doprinosi proizvodnji čiste energije bez zagađenja i smanjuje zavisnost od fosilnih goriva,
- > doprinos ostvarivanju ciljeva iz strateških dokumenata Kosova, odnosno ublažavanju klimatskih promena kroz smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, jer će se smanjiti potreba za proizvodnjom energije iz fosilnih goriva,
- > doprinos smanjenju zagađenja vazduha smanjenjem emisija zagađujućih materija (SO_x, NO_x, PM_{2.5}, PM₁₀) iz termoelektrana na fosilna goriva,
- > unapređenje energetske bezbednosti i diversifikacije kroz povećanje domaćih kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora,
- > podršku održivom ekonomskom razvoju kroz podsticanje investicija u obnovljive izvore energije.
- > angažovanje lokalnih podizvođača i zapošljavanje lokalnog stanovništva.

Nacionalni strateški okvir. Projekat predstavlja jednu od najvećih investicija u obnovljive izvore energije na Kosovu do sada i u potpunosti je usklađen sa prioritetima energetske tranzicije Kosova.

Kosovo se obavezalo na sprovođenje ciljeva Energetske zajednice, koji za Kosovo uključuju smanjenje neto emisija gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora za 32% do 2031. godine, kao i najmanje 35% potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora do iste godine. Ovi

¹ Politika zaštite životne sredine i društvenih pitanja EBRD-a iz 2024. godine (ESP) dostupna je na: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/publications/institutional-documents/environmental-and-social-policy-2024.html>

ciljevi su sadržani u Nacionalnoj energetske strategiji Kosova 2022–2031 i Projekat direktno doprinosi njihovom ostvarivanju.

Pored toga, Projekat doprinosi ostvarivanju ciljeva u oblasti obnovljivih izvora energije i dekarbonizacije definisanih u Nacionalnom energetskom i klimatskom planu 2025–2030, u kojem je promocija obnovljivih izvora energije drugi strateški cilj.

Projekat takođe podržava Nacionalnu strategiju o klimatskim promenama 2019–2028, čiji je cilj ublažavanje emisija gasova sa efektom staklene bašte i jačanje otpornosti energetskog sektora na klimatske promene kroz povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije i smanjenje zavisnosti od uglja u proizvodnji električne energije.

1.2 Ciljevi i obim ovog Plana angažovanja zainteresovanih strana

Ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) izradio je Zajmoprimac kako bi se svim zainteresovanim i pogođenim stranama jasno predstavio program uključivanja zainteresovanih strana koji će se sprovoditi tokom celokupnog životnog ciklusa Projekta.

Cilj je da se omogući donošenje odluka u vezi sa Projektom uz pravovremeno uključivanje svih zainteresovanih strana, kao i da se zainteresovanim stranama pruži mogućnost da iznesu svoja mišljenja i zabrinutosti koje mogu uticati na odluke u vezi sa Projektom. Svrha SEP-a je, u tom smislu, unapređenje uključivanja zainteresovanih strana tokom celog životnog ciklusa Projekta, kao i sprovođenje ovog procesa u skladu sa zakonodavstvom Kosova i zahtevima EBRD-a.

Ovaj SEP je „živi“ dokument koji će se po potrebi periodično ažurirati kako bi odražavao ključne promene u aktivnostima Projekta ili nove okolnosti u vezi sa obimom Projekta.

1.3 Odgovornost za sprovođenje ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana

Zajmoprimac, zajedno sa SPV, odgovoran je za sprovođenje Projekta. Sledeća osoba imenovana je kao kontakt osoba za sva pitanja u vezi sa ovim SEP-om, uključujući opšti mehanizam za podnošenje pritužbi:

G. Arten Bajrushu, AKG SOLAR
E-mail: arten.bajrushu@akgsolar.com
Telefon: +383 49 789 907

Napomena: Pritužbe povezane sa rodno zasnovanim nasiljem i uznemiravanjem (GBVH) obrađivaće se kroz poseban, poverljiv kanal kojim upravlja kontakt osoba za GBVH u okviru Projekta (videti Poglavlje 8 – UPRAVLJANJE PRITUŽBAMA).

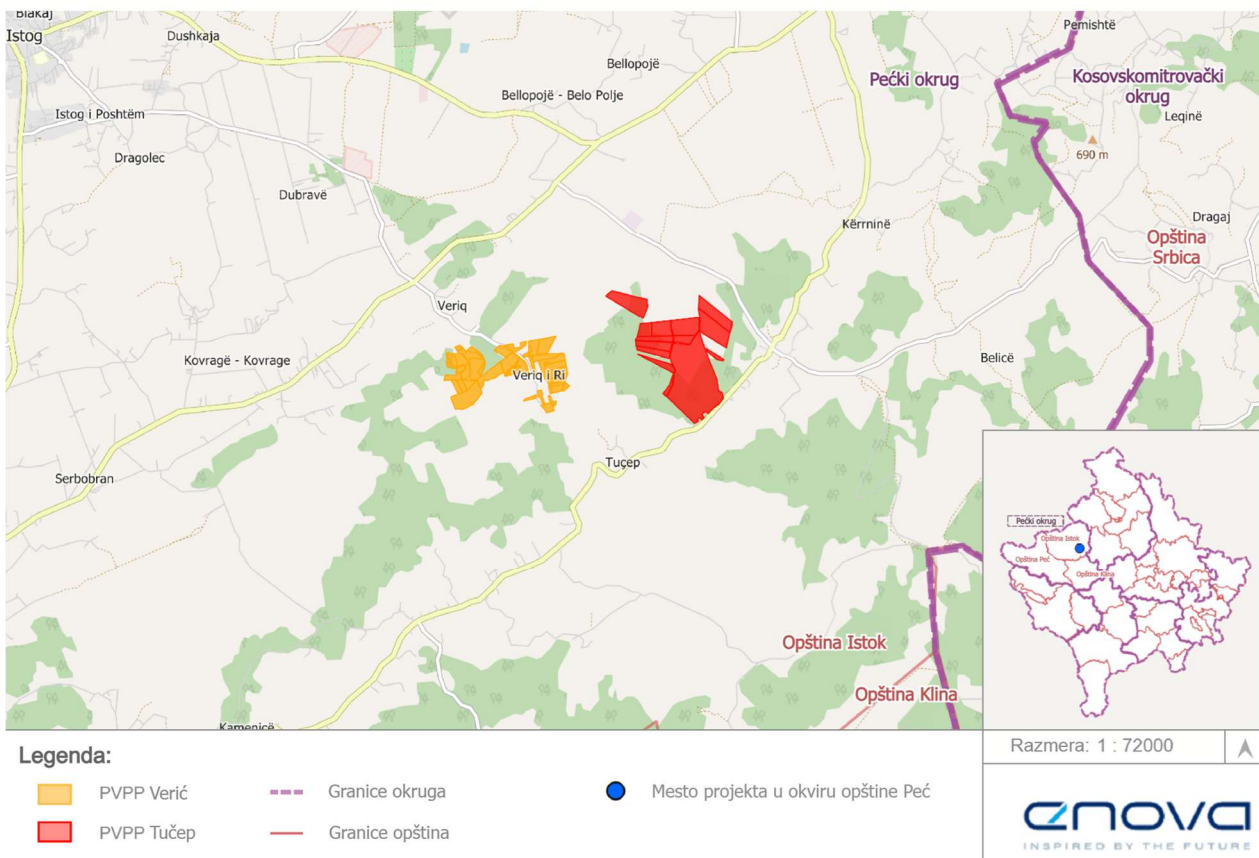
2 OPIS PROJEKTA

Detaljniji opis planiranih radova dat je u **Netehničkom sažetku** (NTS) koji je deo paketa Projektna dokumentacije za objavljivanje zajedno sa ovim Planom uključivanja zainteresovanih strana.

2.1 Lokacije Projekta

PVPP Tučep i PVPP Verić biće locirane u Opštini Istok, u Pečkom okrugu (alb. *Pejë*) na severozapadu Kosova.

PVPP Tučep biće instalirana u blizini **naselja Krnjina i Tučep**, dok će PVPP Verić biti locirana u blizini **naselja Verić i Novi Verić** (Slika 2-1).

Slika 2-1: Lokacije Projekta na području opštine Istok (Izvor: ENOVA)

PVPP lokacije uključene su u **Mapu zoniranja Opštine Istok** za period 2024–2032².

2.2 Pregled komponenti Projekta

Kako je definisano u Glavnim projektima završenim 2025. godine, Projekat će, pored dvije PVPP, obuhvatiti i izgradnju tri **trafostanice** (TS):

- > jednu internu trafostanicu 0,8/33 kV na lokaciji Tučep,

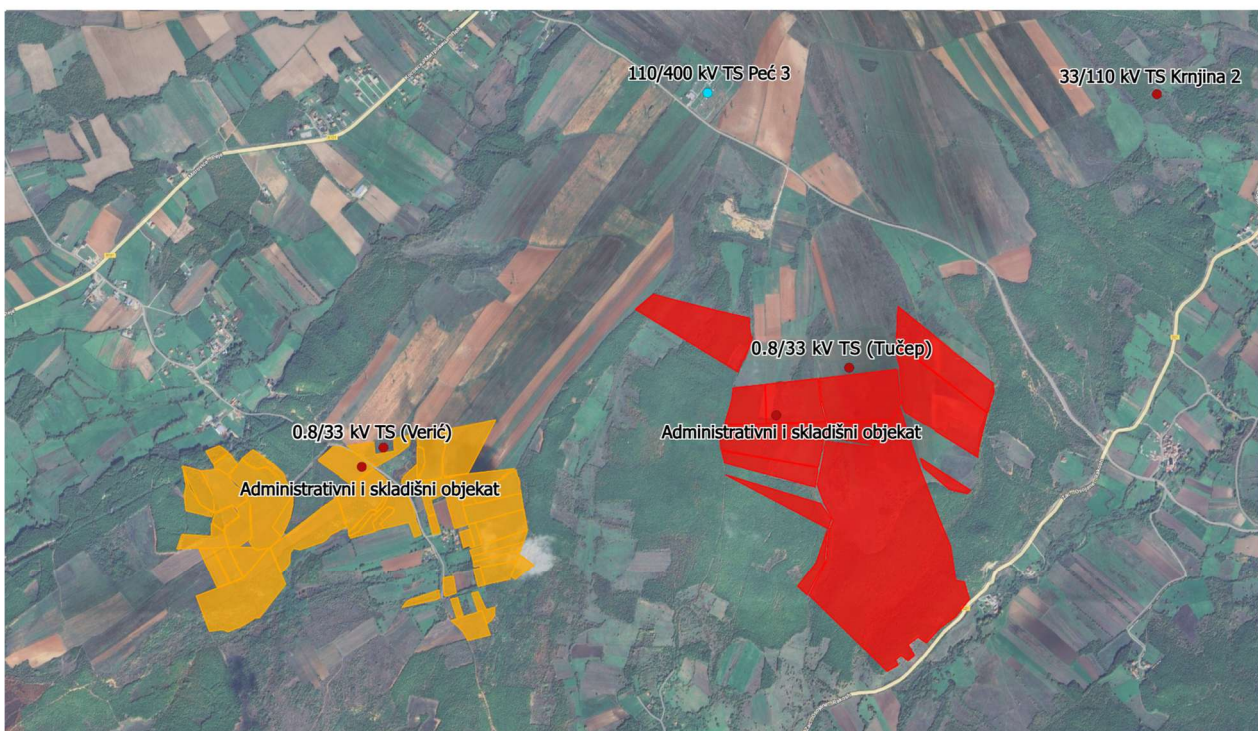
² Dostupno na: <https://istog.rks-gov.net/harta-zonale-komunale-2024-2032/>

- > jednu internu trafostanicu 0,8/33 kV na lokaciji Verić, i
- > jednu trafostanicu 33/110 kV Krnjina 2.

Dve interne³ trafostanice 0,8/33 kV biće povezane sa trafostanicom 33/110 kV Krnjina 2, dok će trafostanica Krnjina 2 biti povezana sa postojećom trafostanicom 110/400 kV Peć 3 kako bi se obezbedilo priključenje na elektroenergetsku mrežu. Sve veze između trafostanica biće realizovane podzemnim kablovima.

Na svakoj PVPP lokaciji biće izgrađen **administrativni i skladišni objekat** namenjen svakodnevnom operativnim i bezbednosnim funkcijama elektrane. Ovi objekti će služiti kao kontrolne i nadzorne tačke za aktivnosti na lokaciji, obezbeđivati prostor za osoblje zaduženo za obezbeđenje i održavanje, kao i prostor za skladištenje operativne opreme, rezervnih delova i alata za održavanje.

Pregled opisane infrastrukture prikazan je na slici ispod.

Legenda:

PVPP Verić	Projektne komponente
PVPP Tučep	Postojeća infrastruktura

Razmera: 1 : 20000

ENOVA
INSPIRED BY THE FUTURE

Slika 2–2: Mapa komponenti Projekta (izvor: ENOVA, na osnovu nacrtu Glavnog projekta)

Lokacijama se može pristupiti putem postojeće putne infrastrukture. Pored toga, u okviru Projekta biće izgrađeni i **interni pristupni putevi** unutar parcela PVPP–a.

³ Interne trafostanice namenjene su određenoj PVPP i služe isključivo za prihvatanje električne energije proizvedene u toj elektrani.

2.3 Status razvoja Projekta

Projekat je do sada prošao kroz nekoliko ključnih pripremnih koraka, prvenstveno u pogledu dobijanja dozvola i izrade dokumentacije. Pregled aktivnosti sprovedenih do sada prikazan je u tabeli ispod.

Tabela 2-1: Dosadašnje aktivnosti u razvoju Projekta

FAZA	OPIS
LOKALNA PROCENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (EIA) I POSTUPAK DOBIJANJA DOZVOLA	<p>U skladu sa <i>Zakonom o EIA</i> u Kosovu, Projekat spada u kategoriju projekata za koje Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MESPI) na osnovu kriterijuma za procenu definisanih zakonom utvrđuje potrebu da se izvrši potpuna procena uticaja na životnu sredinu. MESPI je utvrdio da je za Projekat potrebna procena uticaja na životnu sredinu (EIA), stoga je za svaku PVPP pripremljena EIA studija 2022. godine.</p> <p>Javne prezentacije organizovane su u decembru 2022. godine radi predstavljanja nalaza i zaključaka EIA studija.</p> <p>Nakon odobravanja EIA studija i sprovođenja javnih konsultacija, MESPI je u januaru 2023. godine izdao Rešenja o ekološkoj saglasnosti za obe PVPP. Tokom dvogodišnjeg perioda važenja Ekoloških saglasnosti, SPV su bila obavezna da pribave sledeća potrebna odobrenja, odnosno Uslove za izgradnju (detalji su dati u delu „Odobrenja za izgradnju“).</p> <p>Po završetku izgradnje i pre početka rada, za svaku PVPP biće potrebno pribaviti Ekološku dozvolu kako bi se potvrdilo da su radovi izvedeni u skladu sa izdatim Rešenjem o ekološkoj saglasnosti. Ekološka dozvola važi pet godina.</p>
TEHNIČKA DOKUMENTACIJA	<p>Kako bi se obezbedila osnova za projektovanje i definisanje specifičnih građevinskih zahteva za lokaciju 2022. godine izrađen je Geotehnički izveštaj kojim su procenjeni geološki uslovi na području Projekta.</p> <p>Glavni projekti za svaku PVPP, koji obuhvataju arhitektonske, konstrukcione, elektro, hidrotehničke, mašinske i protivpožarne aspekte, završeni su u martu 2024. godine.</p> <p>Pored toga, konačni proračuni proizvodnje električne energije za PVPP izvršeni su korišćenjem softvera PVsyst u oktobru 2025. godine.</p>
ZAKUP ZEMLJIŠTA	<p>Oba društva (SPV) zaključila su odvojene dugoročne ugovore o zakupu zemljišta sa kompanijom „Gekos“, koja ima 99-godišnji zakup zemljišta od države, sa pravom daljeg davanja u podzakup. Ugovori obuhvataju podzakup na 80 godina za PVPP Tučep (potpisan u decembru 2023. godine) i podzakup na 78 godina za PVPP Verić (potpisan u januaru 2024. godine).</p>
ODOBRENJA VEZANA ZA IZGRADNJU	<p>U februaru 2024. godine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja odobrilo je privremenu promenu namene zemljišta za lokaciju PVPP Tučep, čime je omogućena prenamena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko zemljište radi izgradnje PVPP⁴.</p> <p>Nakon toga, u avgustu 2024. godine, MESPI je izdao Uslove za izgradnju za obe PVPP. Ovi uslovi definišu raspored i tehničke zahteve za PVPP i prateću infrastrukturu (interne puteve, trafostanice, administrativne i skladišne objekte, zaštitnu ogradu itd.). Uslovi za izgradnju važe dve godine i predstavljaju preduslov za dobijanje Građevinske dozvole.</p>

⁴ Ovo odobrenje izdato je za 16 hektara zemljišta koji nisu bili označeni PVPP u opštinskoj Mapi zoniranja. Preostalo zemljište bilo je određeno kao zona za PVPP u opštinskoj Mapi zoniranja.

FAZA	OPIS
	<p>Građevinske dozvole za obe lokacije pribavljene su u januaru 2026. godine.</p> <p>Po završetku izgradnje, SPV će morati da pribave Upotrebnu dozvolu za svaku PVPP, a koju izdaje MESPI.</p>
<p>SPORAZUMI PRIKLJUČENJU NA MREŽU ○</p>	<p>U decembru 2024. godine potpisani su Sporazumi o priključenju sa Operatorom sistema, prenosa i tržišta Kosova (KOSTT) za obe PVPP. Ovi sporazumi definišu glavne uslove priključenja na elektroenergetsku mrežu (na primer tačku priključenja, naponski nivo, kapacitete i odgovornosti strana), čime je Projektu formalno obezbeđen pristup mreži. KOSTT trenutno priprema konačne tehničke specifikacije za prenosnu infrastrukturu (nova trafostanica, podzemni kabl 110 kV i priključak unutar trafostanice Peć 3).</p> <p>Nakon završetka izgradnje, za obe PVPP biće potrebno pribaviti Licencu za proizvodnju električne energije, koju izdaje Regulatorna kancelarija za energetiku.</p>

3 REGULATORNI ZAHTEVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA

3.1 Zahtevi lokalnog zakonodavstva

Kosovski zakoni koji regulišu obelodanjivanje informacija i javne konsultacije od značaja za ovaj Projekat su:

- > *Ustav Republike Kosovo* propisuje da dokumenta državnih organa moraju biti javno dostupna, uz izuzetke koji se odnose na zaštitu privatnosti, poslovne tajne ili bezbednosne razloge. Takođe naglašava kolektivnu odgovornost za zaštitu životne sredine i obezbeđuje da se mišljenja javnosti saslušaju i uzmu u obzir prilikom donošenja odluka koje utiču na životnu sredinu. *U kontekstu ovog Projekta, ustavni principi pristupa informacijama, odgovornosti za životnu sredinu i učešća javnosti primenjuju se kroz transparentno objavljivanje informacija o Projektu i sistematsko razmatranje stavova javnosti tokom postupaka prostornog planiranja i donošenja odluka u oblasti zaštite životne sredine.*
- > *Zakon o pristupu javnim dokumentima br. 06/L-081* garantuje pravo svake osobe na pristup javnim dokumentima. Javne ustanove su dužne da proaktivno objavljuju sve javne dokumente proizvedene, primljene, održavane ili kontrolisane u elektronskom obliku, putem objavljivanja na zvaničnom sajtu javnih ustanova, bez obzira na zahtev tog lica za pristup. Objavljivanje se vrši u elektronskom, štampanom, emitovanom ili bilo kom drugom obliku koji omogućava pristup većem broju ljudi. *U kontekstu ovog Projekta, nadležne institucije (Opština Istok i Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture) u potpunosti su postupile u skladu sa zahtevima ovog zakona, informišući javnost i pogođene i zainteresovane strane putem više medija, kao što su internet stranice, lokalne radio-stanice, javna obaveštenja i slično, kako bi se obezbedilo da svi učestvuju u procesu, budu informisani i iznesu svoje zabrinutosti i interese.*
- > *Zakon o zaštiti životne sredine br. 03/L-025* i *Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu br. 08/L-181* propisuju obavezu centralnih i lokalnih institucija i svih drugih ovlašćenih organizacija da redovno, blagovremeno i objektivno informišu javnost. Ove obaveze su ispunjene u kontekstu ovog Projekta, pri čemu je Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture sprovelo postupak razmatranja i informisalo javnost tokom EIA postupka.
- > *Zakon o prostornom planiranju br. 04/L-174* sadrži odredbe o obaveznom učešću javnosti i javnom uvidu tokom usvajanja prostornih planova, kao i zahteve za izdavanje Uslova za izgradnju. *Administrativno uputstvo br. 05/2014* daje dodatne smernice o principima i postupcima učešća javnosti u prostornom planiranju. Ovi zahtevi su uredno primenjeni tokom odobravanja prostornih planova Opštine Istok i opštinske Mape zoniranja. *U skladu sa zakonom, Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, kao centralni nadzorni organ, ne odobrava dokumenta prostornog planiranja ukoliko sve zakonom propisane procedure javnih konsultacija nisu u potpunosti sprovedene i dokumentovane. Iako procesi prostornog planiranja i zoniranja nisu deo samog Projekta, smatraju se relevantnim aktivnostima koje prethode Projektu i omogućavaju njegovu realizaciju.*
- > *Administrativno uputstvo o transparentnosti u opštinama br. 03/2020* zahteva od opštinskih organa da objavljuju propise, odluke i dokumenta koja donose opštinski organi, a koja su od interesa za građane i druge zainteresovane strane, kao i da sve takve informacije učine dostupnim javnosti. *U kontekstu ovog Projekta, Opština Istok*

je vodila evidenciju javnih konsultacija iz procesa prostornog planiranja na opštinskom nivou i učinila je dostupnom svim zainteresovanim stranama.

- > *Zakon o upotrebi jezika br. 02/L-37 uređuje upotrebu službenih jezika, kao i jezika zajednica čiji maternji jezik nije službeni jezik, u institucijama Kosova i drugim javnim organizacijama i preduzećima. Ovim zakonom albanski i srpski jezik imaju jednak status kao službeni jezici Kosova i jednaka prava u njihovoj upotrebi u svim institucijama. Sve zajednice imaju pravo da čuvaju, održavaju i promovišu svoj jezički identitet. U kontekstu ovog Projekta ovaj zakon će se poštovati tako što će paket Projektne dokumentacije za objavljivanje biti dostupan na albanskom i srpskom jeziku (videti Poglavlje 7.1 – Podsticanje učešća ranjivih grupa)*
- > *Zakon o zaštiti ličnih podataka br. 03/L-215 definiše prava, odgovornosti, principe i kaznene mere u vezi sa zaštitom ličnih podataka i privatnosti pojedinaca. Takođe definiše nadležnosti institucije odgovorne za nadzor zakonitosti obrade podataka i pristupa javnim dokumentima. U kontekstu ovog Projekta, alati i obrasci za vođenje evidencije predviđeni u ovom SEP-u izričito su usklađeni sa zahtevima Kosova u oblasti zaštite podataka. Konkretno, Prilog 2 (Registar pritužbi) sadrži napomenu: „Svi lični podaci biće obrađivani u skladu sa Zakonom Kosova o zaštiti ličnih podataka“, dok Prilog 3 (Interni registar uključivanja zainteresovanih strana) sadrži istu napomenu. Ovi obrasci će se dosledno koristiti za evidentiranje pritužbi i aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, čime se obezbeđuje da se svi prikupljeni lični podaci obrađuju zakonito, čuvaju kao poverljivi i u javnim izveštajima objavljuju samo u anonimizovanom ili agregiranom obliku, u skladu sa Zakonom br. 03/L-215. Pored toga, svi podaci prikupljeni tokom izrade ovog SEP-a radi podrške aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana prikupljeni su i obrađeni u skladu sa ovim zakonom. Sve intervjuisane osobe su ili dale informisanu saglasnost (na primer potpisivanjem obrasca saglasnosti) za prikupljanje i korišćenje svojih ličnih podataka, ili njihovi lični podaci nisu prikupljeni.*
- > *Ostalo relevantno zakonodavstvo koje obezbeđuje pravilne konsultacije i jednak tretman uključuje Zakon o zaštiti od diskriminacije br. 05/L-021; Zakon o izgradnji br. 04/L-110; Zakon o rodnoj ravnopravnosti br. 05/L-020; i Zakon o zaštiti i unapređenju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu br. 03/L-047. U kontekstu ovog Projekta, principi i zahtevi ovih zakona primenjuju se kroz obezbeđivanje nediskriminatornog i inkluzivnog uključivanja zainteresovanih strana, jednakog pristupa informacijama i procesima konsultacija, učešća koje uvažava rodnu ravnopravnost i poštovanja prava zajednica i njihovih pripadnika tokom celog trajanja Projekta.*

3.2 EBRD zahtevi

U svojoj ESP iz 2024. godine, EBRD je definisao sveobuhvatan skup posebnih Zahteva u oblasti životne sredine i društvenih pitanja (ESR) koje projekti treba da ispune. ESR 10 (Objavljivanje informacija i uključivanje zainteresovanih strana) naglašava značaj otvorenog, smislenog i transparentnog uključivanja zainteresovanih strana.

Zahtevi EBRD-a u okviru ESR 10 mogu se sažeti na sledeći način:

- > Proces uključivanja zainteresovanih strana obuhvata **identifikaciju i analizu zainteresovanih strana**, planiranje uključivanja, objavljivanje informacija, smislene konsultacije, uspostavljanje mehanizma za podnošenje pritužbi i kontinuirano izveštavanje relevantnih zainteresovanih strana. Uključivanje mora započeti u ranoj fazi razvoja projekta i nastaviti se tokom celog životnog ciklusa projekta.

- > Klijenti moraju obezbediti da zainteresovane strane imaju **pristup pravovremenim, relevantnim i razumljivim informacijama**, kao i da se uključivanje sprovodi na kulturološki primeren i inkluzivan način, bez manipulacije i prinude. Klijent će objavljivati relevantne informacije o projektu na lokalnom jeziku ili jezicima i na način koji je pristupačan i kulturološki primeren, uzimajući u obzir posebne potrebe grupa koje mogu biti različito ili nesrazmerno pogođene projektom ili grupa stanovništva koje imaju posebne potrebe za informacijama. Tokom celog trajanja projekta, klijent će nastaviti da redovno pruža informacije identifikovanim zainteresovanim stranama.
- > Klijent će sprovoditi **smislene konsultacije**, u skladu sa prirodom i obimom negativnih rizika i uticaja projekta, kao i sa nivoom interesovanja zainteresovanih strana.
- > Kako bi se na blagovremen način odgovorilo na zabrinutosti zainteresovanih strana u vezi sa projektom, klijent će što je ranije moguće u procesu razvoja projekta uspostaviti **efikasan mehanizam za podnošenje pritužbi**, radi prijema i olakšavanja rešavanja zabrinutosti i pritužbi zainteresovanih strana.
- > Klijenti su obavezni da **izrade i sprovede SEP** koji opisuje način na koji će se uključivanje sprovoditi, uključujući vreme i način uključivanja, informacije koje će biti objavljene, jezike na kojima će informacije biti objavljene i vrstu informacija koje će se prikupljati od zainteresovanih strana. Klijent će identifikovati strane pogođene projektom koje, zbog svojih posebnih okolnosti, mogu biti u nepovoljnom položaju ili ranjive.

4 ZAJNTERESOVANE STRANE PROJEKTA

Kako bi se odgovorilo na različite zahteve u vezi sa konsultacijama identifikovane su zainteresovane strane projekta. Zainteresovane strane su svrstane u dve glavne kategorije:

- a) **Primarne zainteresovane strane**, pojedinci i grupe koje su direktno pogođeni projektom; i
- b) **Sekundarne zainteresovane strane**, strane koje imaju uticaj, ali nisu nužno direktno pogođene Projektom, kao i one koje mogu biti indirektno pogođene Projektom.

U ovom SEP-u, primarne zainteresovane strane uključuju zajednice/domaćinstva/poslovne subjekte pogođene projektom, neformalne korisnike zemljišta i stanovnike koji mogu biti pogođeni odsjajem i refleksijom svetlosti, kao i Zajmoprimca/SPV/tim za upravljanje Projektom i radnu snagu na Projektu. Sekundarne zainteresovane strane uključuju organe vlasti, institucije i druge organizacije (npr. medije i NVO) koje mogu imati interes za Projekat ili uticaj na njega.

Mapiranje zainteresovanih strana je izvršeno tokom izrade ovog SEP-a na osnovu:

- > poseta lokaciji Projekta i razgovora sa lokalnim stanovnicima,
- > razgovora sa direktorom opštinskog odeljenja za urbanizam, članom opštinske skupštine i dvojicom seoskih starešina (Verić i Krnjina), i
- > pregleda dostupne Projektne dokumentacije i pretrage medija.

Ključne zainteresovane strane Projekta navedene su u nastavku, dok su njihovi konkretni interesi/zabrinutosti i planirane metode komunikacije opisani u narednom poglavlju. Treba napomenuti da zainteresovane strane koje u ovoj fazi Projekta nisu identifikovane mogu direktno kontaktirati osobu za kontakt definisanu u [Odeljku 1.2 Ciljevi i obim ovog Plana angažovanja zainteresovanih strana](#) kako bi se predstavile i ukazale na svoje potrebe, čime se olakšava efikasna primena SEP-a.

1) Lokalne zajednice (domaćinstva i poslovni subjekti) koje mogu biti pogođene izgradnjom i radom PVPP-a (primarne zainteresovane strane)

Lokacija PVPP Tučep nalazi se iznad naselja Krnjina (50–400 m) i Tučep (300 m). Put R-221 prolazi između lokacije elektrane i ovih naselja, čime ih praktično razdvaja. U blizini lokacije nalazi se 6–7 kuća (50 m južno), dok je šire područje retko naseljeno.

Lokacija PVPP Verić nalazi se u blizini naselja Verić i Novi Verić, koja su povezana lokalnim putem Šaban Hajzeraj. U naselju Novi Verić nalazi se 5–6 kuća na udaljenosti od 10 do 60 m od PV Verić. U naselju Verić nalazi se oko 50 kuća na udaljenosti između 50 i 800 m od lokacije PVPP.

Pored toga, u naselju Verić identifikovani su sledeći poslovni subjekti:

- > Dve farme koje se nalaze na približno 200 do 300 m od PVPP Verić, iza brda i na nižoj nadmorskoj visini. Obe farme koriste lokalni put koji će se koristiti i za građevinski saobraćaj.
- > Kompanija za tešku mehanizaciju koja koristi bagere, buldožere i kamione za pripremu terena i koja takođe koristi isti pristupni put planiran za transport građevinskog materijala.
- > Prodavnica mešovite robe na ulazu u Verić, neposredno uz put koji će se koristiti za transport građevinskog materijala.

Izgradnja može izazvati privremene rizike za lokalne zajednice u naseljima Tučep, Krnjina, Verić i Novi Verić, uključujući sledeće:

- > Emisije prašine usled zemljanih radova, iskopavanja, rekonstrukcije puteva i kretanja mehanizacije, koje mogu uticati na stanovnike i kuće, naročito one koje se nalaze unutar 130 m od područja Projekta.
- > Buka nastala usled transporta, građevinskih radova, rada mehanizacije i korišćenja građevinske opreme. Povećani nivoi buke mogu biti приметniji kod PVPP Verić, jer se najbliže kuće nalaze na približno 10 m, dok se buka očekuje i na lokaciji PVPP Tučep, gde su najbliže kuće udaljene oko 50 m. Ukupan uticaj procenjen je kao nizak za obe PVPP lokacije. Redovan rad PVPP neće generisati emisije buke.
- > Vibracije nastale tokom ankerisanja mogu se prostirati do 2 km, ali se očekuje da njihov intenzitet ostane nizak i da je malo verovatno da će izazvati smetnje ili oštećenja obližnjih objekata ili stanovnika.
- > Građevinski saobraćaj na postojećim glavnim putevima (R-101 i R-221), a naročito na lokalnom putu Šaban Hajzeraj (Verić) i lokalnom putu Drenica (Tučep), može dovesti do oštećenja puteva, saobraćajnih nezgoda i povećanih bezbednosnih rizika za pešake i stoku.
- > Rizici od nezgoda ukoliko se ne primene odgovarajuće ograde, signalizacija i ograničenja pristupa; obližnji poljoprivrednici i stočari mogu biti izloženi riziku zbog blizine poljoprivrednih površina i pašnjaka.
- > Osetljive grupe, kao što su deca, starije osobe, trudnice i osobe sa postojećim zdravstvenim problemima, mogu biti posebno osetljive na uticaje prašine, buke i povećanog saobraćaja tokom izgradnje. Takođe, osobe sa ograničenom pokretljivošću, invaliditetom ili ograničenim pristupom glavnim kanalima komunikacije Projekta (npr. ograničen prevoz, ograničen pristup internetu ili prepreke u pismenosti) mogu imati dodatne poteškoće u blagovremenom dobijanju informacija i podnošenju pritužbi.

2) Neformalni korisnici zemljišta (primarne zainteresovane strane)

Ova grupa zainteresovanih strana obuhvata pojedince i domaćinstva koja koriste delove zemljišta obuhvaćenog Projektom za poljoprivredne svrhe na neformalnoj osnovi, bez formalnog vlasništva ili prava zakupa. Ovi korisnici obrađuju zemljište tokom dužeg vremenskog perioda, prvenstveno za proizvodnju useva, i u različitoj meri se oslanjaju na njega kao deo izvora prihoda svojih domaćinstava.

Iako neformalni korisnici zemljišta nemaju zakonska prava na zemljište, njihovo dugogodišnje korišćenje tog područja znači da aktivnosti Projekta mogu dovesti do delimičnog ekonomskog raseljavanja usled gubitka pristupa obrađivanim parcelama. Iz tog razloga, neformalni korisnici zemljišta smatraju se stranama pogođenim projektom za potrebe ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana.

Identifikovani neformalni korisnici zemljišta konsultovani su u okviru procesa procene uticaja na životnu sredinu i društvene aspekte. Uključivanje ove grupe nastaviće se tokom realizacije Projekta, uz poseban fokus na blagovremeno objavljivanje informacija o rasporedu građevinskih radova i ograničenjima pristupa zemljištu, pristup mehanizmu za podnošenje pritužbi u okviru Projekta, kao i komunikaciju mera ublažavanja koje se odnose na sredstva za život.

3) Stanovnici koji mogu biti pogođeni odsjajem i refleksijom svetlosti sa PV modula (primarne zainteresovane strane)

Tokom pripreme Projekta sprovedeno je modeliranje odsjaja i refleksije svetlosti. Utvrđeno je da najviše pet objekata koji se nalaze na uzvišenom terenu približno 750 m jugoistočno od PVPP Tučep u selu Krnjina imaju direktnu liniju vidljivosti prema PV modulima. Pored toga, postoji najviše deset objekata u naselju Novi Verić koji se nalaze na maloj udaljenosti (do 150 m zapadno) od PVPP Verić, gde se potencijalni uticaj refleksije svetlosti ne može isključiti. Oko većine ovih objekata prisutna je vegetacijska barijera u vidu žbunja i drveća, a neki od objekata su njome u potpunosti okruženi. To može ograničiti potencijalni uticaj. Rizik od refleksije za objekte u naselju Novi Verić biće eliminisan ukoliko se sprovede sadnja vegetacijskog pojasa za zaklanjanje.

Zbog toga će biti uspostavljena Procedura za postupanje po pritužbama u vezi sa refleksijom koje podnese pogođeni vlasnik ili korisnik objekta. Ukoliko se postojanje refleksije potvrdi, primeniće se odgovarajuće mere ublažavanja u konsultaciji sa pogođenim stanovnicima. One mogu uključivati, ali se na njih ne ograničavaju, postavljanje struktura za zaklanjanje (npr. roletni ili zavesa), sadnju vegetacijskih barijera ispred kuća i slično.

4) Zainteresovane strane sa opštim interesom za obnovljive izvore energije i/ili projekte solarne energije (sekundarne zainteresovane strane)

Ova kategorija obuhvata širi spektar pojedinaca i organizacija koji, iako nisu direktno pogođeni Projektom, mogu biti zainteresovani za njegove rezultate. Ovo uključuje sledeće:

- > Mediji: Lokalni i nacionalni mediji imaju važnu ulogu u širenju informacija o projektu, oblikovanju javnog mnjenja i informisanju javnosti o novostima u vezi sa projektom, njegovim koristima i eventualnim zabrinutostima.
- > Opšta populacija regiona ili zemlje: Šira javnost može biti zainteresovana za koristi koje Projekat donosi.
- > Ekološke NVO: NVO, naročito one koje se bave obnovljivim izvorima energije i zaštitom životne sredine, mogu biti zainteresovane za Projekat. Iako takve organizacije do sada nisu pokazale poseban interes za ovaj Projekat, svima će biti omogućeno da iznesu svoja mišljenja ili zabrinutosti tokom pripreme i realizacije Projekta. Sve organizacije koje su zainteresovane za Projekat mogu dostaviti svoje kontakt podatke kako bi bile uključene u ovaj SEP i direktno obavestavane o događajima u vezi sa Projektom.

5) Relevantni državni organi (sekundarne zainteresovane strane)

Ova grupa obuhvata regulatorna tela koja imaju nadležnost i interes za uspešan završetak i rad Projekta:

- > Opština Istok (nadležna za prostorno planiranje na opštinskom nivou)
- > Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture – MESPI (već je utvrdilo da je za Projekat potrebna procena uticaja na životnu sredinu, odobrilo EIA izveštaje i izdalo Rešenja o ekološkoj saglasnosti za obe PVPP u januaru 2023. godine; nadležno je za izdavanje Ekološke dozvole nakon završetka izgradnje i pre početka rada; MESPI je takođe izdalo Uslove za izgradnju za obe fotonaponske elektrane kako bi definisalo raspored i tehničke zahteve za PVPP i prateću infrastrukturu)
- > Operator sistema, prenosa i tržišta Kosova (KOSTT) (potpisao je Sporazume o priključenju u decembru 2024. godine kako bi definisao glavne uslove priključenja na elektroenergetsku mrežu, čime je Projektu formalno obezbeđen pristup mreži; trenutno priprema konačne tehničke specifikacije za prenosnu infrastrukturu – novu trafostanicu, podzemni kabl 110 kV i priključak unutar trafostanice Peć 3)
- > Regulatorna kancelarija za energetiku (nadležna za izdavanje Licence za proizvodnju električne energije nakon završetka izgradnje).

6) Zajmoprimac/SPV/tim za upravljanje Projektom (primarne zainteresovane strane)

Ova grupa zainteresovanih strana obuhvata Zajmoprimca i društva posebne namene, kao i tim za upravljanje Projektom odgovoran za ukupnu realizaciju Projekta. Ove interne zainteresovane strane imaju ključnu ulogu u obezbeđivanju usklađenosti sa važećim nacionalnim zahtevima i standardima EBRD-a, uključujući sprovođenje ovog SEP-a. Ključne odgovornosti u okviru ovog SEP-a uključuju koordinaciju aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, obezbeđivanje pravovremenog objavljivanja informacija, održavanje i praćenje mehanizma za podnošenje pritužbi u okviru Projekta, nadzor nad radom izvođača (uključujući sprovođenje mera iz Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima Projekta koje se odnose na zdravlje i bezbednost zajednice i uticaje koji izazivaju smetnje), kao i vođenje evidencije i izveštavanje nadležnih organa i EBRD-a.

7) Radnici kompanije SolarApex (Izvođača) (primarne zainteresovane strane)

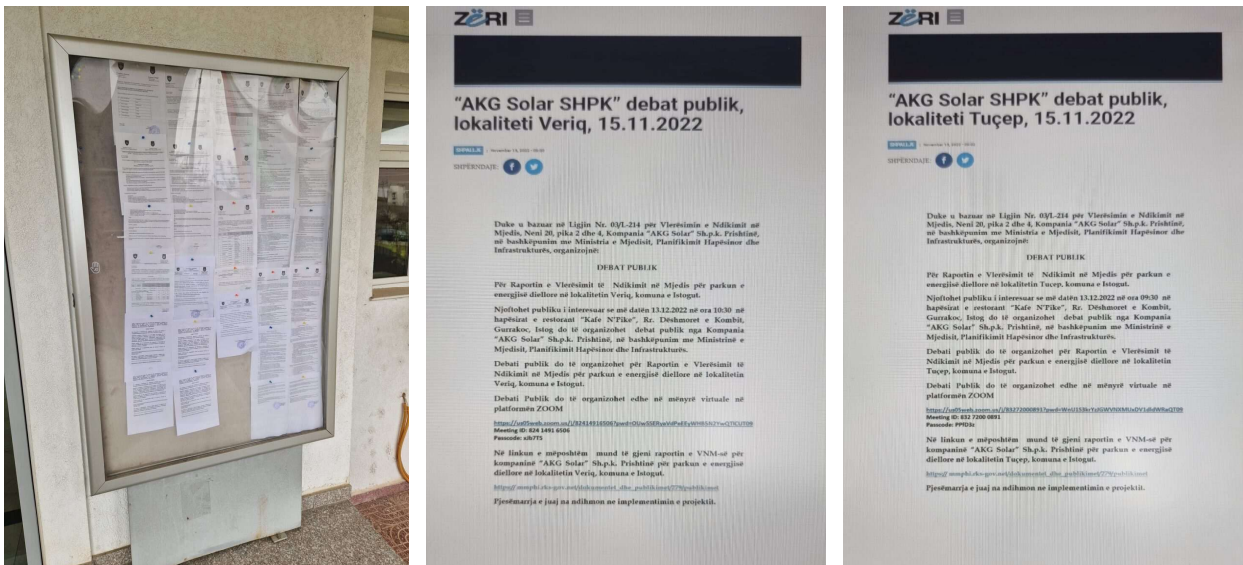
Radnici Izvođača predstavljaju ključnu zainteresovanu stranu za uspešno sprovođenje i realizaciju Projekta, jer obezbeđuju bezbedno izvođenje radova i poštovanje zahteva tokom procesa izgradnje.

5 PRETHODNO UKLJUČIVANJE ZINTERESOVANIH STRANA TOKOM POSTUPKA DOBIJANJA DOZVOLA ZA PROJEKAT

Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana do sada su za obe PVPP sprovedene u skladu sa zakonskim zahtevima Kosova, u saradnji sa MESPI i Opštinom Istok.

1) Objavljivanje informacija i konsultacije tokom lokalnog EIA postupka: U novembru 2022. godine objavljeno je javno obaveštenje kojim su sve zainteresovane strane pozvane da pregledaju EIA studiju (dostupnu putem internet linka) i učestvuju na javnom konsultativnom sastanku o obe PVPP. Sastanak je održan u decembru 2022. godine u Đurakovcu, opština Istok, uz mogućnost virtuelnog učešća putem internet platforme Zoom. Sastanku su prisustvovali predstavnici MESPI i Opštine Istok. Uprkos prethodnim obaveštenjima objavljenim na oglasnoj tabli opštine i putem internet portala Zëri, nijedan građanin niti druga zainteresovana strana nisu prisustvovali sastancima. Nakon sprovedenog postupka javnih konsultacija, odobrenja EIA za obe PVPP izdata su u januaru 2023. godine.

Slika 5-1: Javna obaveštenja tokom EIA postupka (novembar 2022)

2) Objavljivanje informacija i konsultacije tokom postupka izdavanja Uslova za izgradnju: MESPI je u julu 2024. godine objavio javno obaveštenje i informisao širu javnost o mogućnosti dostavljanja komentara (videti slike u nastavku).

Pored toga, u skladu sa Administrativnim uputstvom br. 01/19, MESPI je organizovao sastanak komisije radi predstavljanja Projekta institucionalnim zainteresovanim stranama. Komisiju su činili predstavnici MESPI, Ministarstva ekonomije, Ministarstva kulture, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva poljoprivrede, KOSTT, Regulatorne kancelarije za energetiku i Opštine Istok. Komisija nije imala primedbi.

Nakon ovih koraka, Uslovi za izgradnju za obe PVPP izdati su u avgustu 2024. godine.

Slika 5-2: Javno obaveštenje o Uslovima za izgradnju u internet novinama i na PVPP lokacijama (jul 2024)

3) Objavlјivanje informacija i konsultacije tokom procesa opštinskog prostornog planiranja:
 Tokom pripreme opštinske Mape zoniranja (2024–2032), Projekat je predstavljen javnosti zajedno sa drugim predlozima za solarne parkove. Opštinska komisija odobrila je neke od projekata (uključujući ovaj Projekat) potvrđivši da se solarni projekti mogu realizovati u zonama koje su određene kao najpogodnije za takav razvoj, uz isključivanje svih poljoprivrednih zemljišta kategorija 1–4. Tokom konsultacionog perioda od 30 dana nisu primljeni posebni komentari u vezi sa Projektom.

6 UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA TOKOM PROCESA PROCENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENE ASPEKTE

Uključivanje zainteresovanih strana sprovedeno je u okviru procesa procene uticaja na životnu sredinu i društvene aspekte, uključujući izradu ovog SEP-a, tokom novembra i decembra 2025. godine i januara 2026. godine. Aktivnosti uključivanja obuhvatile su sastanke sa predstavnicima Opštine i liderima lokalnih zajednica, ankete na nivou domaćinstava u obližnjim naseljima i ciljane intervju sa neformalnim korisnicima zemljišta.

Uključivanje lidera zajednica i lokalnih stanovnika. Konsultacije su održane sa dvojicom seoskih starešina (Verić i Krnjina) i jednim članom Skupštine opštine Istok, kako bi se stekao uvid u nivo informisanosti o Projektu na lokalnom nivou, percepciju Projekta u zajednicama, demografske trendove, ključnu infrastrukturu i usluge, kao i potencijalne ranjivosti među stanovništvom. Održan je i sastanak sa direktorom Opštinskog odeljenja za urbanizam, na kojem su razmatrana očekivanja opštine u vezi sa realizacijom Projekta i dostupni uvidi u stavove zajednice prema Projektu. Pored toga, sprovedeno je deset anketa među domaćinstvima u naseljima Verić, Tučep i Novi Verić, kako bi se razgovaralo o informisanosti o Projektu, lokalnim uslovima, percepcijama i stavovima, kao i potencijalnim koristima za zajednicu.

Ove konsultacije su pokazale da naselja beleže dugoročan odlazak mlađeg stanovništva, pri čemu je određen broj kuća trenutno nenastanjen, dok preostalo stanovništvo čine pretežno starije osobe. Poljoprivreda i zaposlenje u javnom sektoru identifikovani su kao glavni izvori prihoda, uz dodatne prihode u pojedinim domaćinstvima od rada u inostranstvu i privatnih poslova. Što se tiče usluga i infrastrukture, domaćinstva imaju pristup električnoj energiji i vodosnabdevanju, uključujući bunare na pojedinim lokacijama, dok se otpadne vode uglavnom rešavaju individualno zbog nepostojanja javne kanalizacione mreže. Lokalni putevi su generalno opisani kao u dobrom stanju i prohodni tokom cele godine. Pristup ključnim uslugama, kao što su zdravstvena zaštita i obrazovanje, stanovnici ostvaruju pretežno u Istoku, Rakošu, Đurakovcu i Peći. Tokom ovih konsultacija nisu zabeležene formalne zabrinutosti niti pritužbe. Sva domaćinstva su Projekat u načelu ocenila kao pozitivan razvoj, najčešće zbog potencijala za zapošljavanje, naročito za mlađe članove porodice. Domaćinstva su takođe navela da nisu upoznata sa postojanjem obližnjih zajedničkih resursa koji bi mogli biti pogođeni (npr. staze, pašnjaci, polja ili bunari) u vezi sa lokacijama koje koriste.

Planirane mere ublažavanja u vezi sa zdravljem i bezbednošću zajednice ukratko su predstavljene u Netehničkom sažetku.

Uključivanje neformalnih korisnika zemljišta. Takođe su sprovedeni ciljani intervju sa identifikovanim korisnicima zemljišta obuhvaćenog projektom, kako bi se razumele prakse korišćenja zemljišta, trajanje korišćenja, eventualna potraživanja u vezi sa zemljištem, izvršena ulaganja, okolnosti domaćinstava, nivo informisanosti o Projektu, kao i dostupnost alternativnog zemljišta i drugih izvora prihoda. Svi intervjuisani korisnici naveli su dugogodišnje korišćenje delova Projektnog zemljišta za proizvodnju useva. Nekoliko domaćinstava navelo je da očekuje delimično smanjenje prihoda. Istovremeno, sva intervjuisana domaćinstva navela su da poseduju ili imaju pristup drugim poljoprivrednim površinama koje aktivno koriste za proizvodnju useva i/ili mlečno stočarstvo. To smanjuje verovatnoću ozbiljnog ili dugoročnog poremećaja sredstava za život i omogućava nastavak osnovnih poljoprivrednih aktivnosti. Shodno tome, ne očekuje se da će ijedno od intervjuisanih domaćinstava doživeti potpuno raseljavanje zbog sredstava za život. Ipak, imajući u vidu dugotrajno i kontinuirano korišćenje ovog zemljišta od strane lokalnih porodica, gubitak pristupa dovešće do merljivih uticaja na sredstva za život. Pored toga, identifikovano je jedno specifično pitanje na lokaciji koje se odnosi na neformalni objekat (štalu) koji se delimično nalazi na površini planiranoj za izgradnju PVPP.

Planirane mere ublažavanja u vezi sa neformalnim korišćenjem zemljišta i uticajima na sredstva za život ukratko su predstavljene u Netehničkom sažetku.

7 PLANIRANI PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

7.1 Podsticanje učešća ranjivih grupa

Projekat prepoznaje da se neke zainteresovane strane mogu suočiti sa preprekama koje ograničavaju njihovu mogućnost da pristupe informacijama ili u potpunosti učestvuju u konsultativnim aktivnostima. Takve prepreke mogu biti povezane sa smanjenom pokretljivošću ili invaliditetom, ograničenim finansijskim sredstvima, starijom životnom dobi, obavezama brige o drugima, nedostatkom pristupa digitalnim komunikacionim alatima i slično.

Kako bi se podržalo smisljeno učešće ovih grupa, Zajmoprimac će primenjivati ciljane mere, uključujući:

NERA	NAČIN SPROVOĐENJA	REFERENCA NA ODELJAK SEP-A
PRISTUPAČNO OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA	Ključni Projektni dokumenti i materijali za konsultacije biće dostupni i na internetu i u štampanoj formi, na albanskom i srpskom jeziku. Obaveštenja o njihovoj dostupnosti biće objavljena na oglasnoj tabli Opštine i na internet portalu „Zëri“, uz jasna uputstva gde se materijali mogu preuzeti.	Videti Poglavlje 7.2 . (Objavlivanje Projektnih dokumenata)
PRISTUPAČNA I POGODNA LOKACIJA ZA JAVNI SASTANAK	Konsultativni sastanak biće održan na lokalnoj mestu do kojeg pogođene zajednice mogu lako doći.	Videti Poglavlje 7.3 (Planirane konsultacije)
ALTERNATIVNI OBLICI KONSULTACIJA	Po potrebi će se organizovati konsultacije u malim grupama ili individualni sastanci sa ranjivim domaćinstvima, kako bi im se obezbedilo bezbedno i prijatno okruženje za iznošenje zabrinutosti. Gde je to primereno, ove konsultacije mogu se održati telefonom ili u drugom formatu koji odgovara zainteresovanoj strani.	
PROAKTIVNO INFORMISANJE PUTEK LOKALNIH KANALA	Zajmoprimac će saradivati sa lokalnim seoskim starešinama u cilju distribucije informacija.	
FLEKSIBILNO ZAKAZIVANJE	Termini sastanaka biće prilagođeni obavezama brige o drugima i vremenskim ograničenjima osoba koje se bave poljoprivredom. To može uključivati organizovanje ponovljenih sesija iste konsultacije u različito vreme i/ili različitim danima, kao i održavanje sastanaka van uobičajenog radnog vremena (npr. u večernjim satima ili tokom vikenda) kako bi se omogućilo šire učešće.	

7.2 Objavlivanje Projektnih dokumenata

Zajmoprimac će saradivati sa Opštinom Istok kako bi što ranije u procesu razvoja Projekta objavio sledeće dokumente:

- > ovaj SEP i obrazac za podnošenje pritužbi ([Prilog 1](#) ovog SEP-a), i
- > Netehnički sažetak Projekta.

Dokumenti će biti dostupni na albanskom i srpskom jeziku u štampanoj formi u prostorijama Opštine, dok će obaveštenje o njihovoj dostupnosti biti objavljeno na:

- > oglasnoj tabli Opštine⁵
- > internet portalu „Zëri“ (koji je korišćen i tokom prethodnih konsultacija, s obzirom na to da u ovom području ne postoje štampani lokalni listovi).

7.3 Planirane konsultacije

Pre početka izgradnje biće organizovan javni konsultativni sastanak kako bi se Projekat predstavio javnosti i omogućilo jasno razumevanje obima i ciljeva Projekta, uključujući informacije o očekivanom trajanju građevinskih radova, dostupnom mehanizmu za podnošenje pritužbi u okviru Projekta, potencijalnim mogućnostima zaposlenja i drugim relevantnim informacijama o Projektu.

Ovaj sastanak biće organizovan na lokalno pristupačnom mestu, kao što je restoran „Kafe N’Pike“ (gde su održani i prethodni konsultativni sastanci), kako bi se omogućio lak pristup svim članovima zajednice (bez značajnih putnih ili logističkih poteškoća).

Sastanak će biti zakazan tako da uzme u obzir obaveze brige o drugima, kao i sezonske ili intenzivne poljoprivredne radove. Po potrebi, Zajmoprimac će organizovati više sesija iste konsultacije u različitim terminima i/ili različitim danima, ili organizovati sastanke van uobičajenog radnog vremena (npr. u večernjim satima ili tokom vikenda), kako bi se omogućilo učešće zainteresovanih strana koje ne mogu prisustvovati standardnim dnevnim sastancima.

Lokalni stanovnici biće obavešteni o tačnom datumu, vremenu i mestu održavanja sastanka najmanje 10 dana unapred, putem oglasne table Opštine i internet portala „Zëri“. Pored toga, seoske starešine u ovom području (Verić, Tučep i Novi Verić) biće direktno obaveštene o objavi i zamoljene da dalje prenesu informaciju svojim zajednicama (npr. putem lokalnih oglasnih tabli ili direktnom komunikacijom sa domaćinstvima), uz posebnu pažnju da se informacije prenesu starijim stanovnicima, osobama sa ograničenom pokretljivošću ili invaliditetom i drugim ranjivim zainteresovanim stranama koje možda ne koriste redovno internet kanale.

Po potrebi mogu se organizovati **posebne konsultacije sa pojedinačnim organizacijama ili domaćinstvima**, na primer radi razgovora o pitanjima vezanim za zemljište, problemima koji mogu nastati zbog blizine kuća lokaciji fotonaponske elektrane (npr. smetnje ili nepredviđeni uticaji) ili drugim pitanjima u vezi sa projektom. **Zajmoprimac mora biti otvoren za organizovanje takvih sastanaka i omogućiti njihovo održavanje na zahtev ili će ih sam inicirati kada Projekat prepozna potrebu za tim (na primer u slučaju ranjivih osoba koje možda ne mogu da prisustvuju javnim konsultacijama zbog ograničene pokretljivosti, invaliditeta i slično)**, te će uložiti razumne napore da ih organizuje u što kraćem roku i u formatu koji odgovara pogođenim zainteresovanim stranama. Gde je to primereno, ove konsultacije mogu se održati telefonom ili u drugom formatu koji odgovara zainteresovanoj strani.

Sve konsultacije biće evidentirane u Registru uključivanja zainteresovanih strana ([Prilog 3](#)).

⁵ U tom području ne postoje drugi lokalni društveni centri.

7.4 Informisanje javnosti o građevinskim radovima

Informacije o lokacijama gradilišta, planiranom početku radova, očekivanom trajanju planiranih radova, kao i o svim predviđenim poremećajima u saobraćaju i drugim mogućim neprijatnostima biće objavljene najmanje 30 dana pre početka radova, putem oglasne table opštine i internet portala „Zëri“.

Nakon početka izgradnje, kompanija SolarApex postaviće informativne table na gradilištu na kojima će biti jasno istaknuti kontakt podaci za prijavu zabrinutosti ili pitanja od strane trećih lica. Napomena: Mere za sprečavanje i kontrolu uticaja prašine, buke i saobraćaja (uključujući mere koje se odnose na osetljive receptore i ranjive grupe) definisane su u Planu upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima Projekta, koji će sprovođivati Izvođač, uz nadzor Zajmoprimca. Kratki pregled iznet je u Netehničkom sažetku Projekta, koji se objavljuje zajedno sa ovim SEP-om.

7.5 Konsultacije tokom faze rada i održavanja

Kuće koje se nalaze na udaljenosti od oko 10 m od lokacije fotonaponske elektrane (Novi Verić) biće posećene u roku od 3–6 meseci nakon puštanja elektrane u rad, kako bi se proverilo da li se javljaju bilo kakve nepredviđene smetnje. Na osnovu dobijenih povratnih informacija proceniće se potreba za dodatnim merama ublažavanja i, po potrebi, sprovesti odgovarajuće mere prilagođavanja u konsultaciji sa pogođenim stanovnicima.

Pored toga, tokom ove faze biće organizovani direktni sastanci sa domaćinstvima koja bi potencijalno mogla biti pogođena odsjajem i refleksijom sunčeve svetlosti sa PV modula, kako bi se proverilo da li se takvi efekti javljaju tokom rada PVPP ili da bi se razmislile odgovarajuće mere. To se odnosi na pet objekata koji se nalaze na uzvišenom terenu približno 750 m jugoistočno od PVPP Tučep u naselju Krnjina, koji imaju direktnu liniju vidljivosti prema PV modulima, kao i na deset objekata u naselju Novi Verić koji se nalaze na maloj udaljenosti (do 150 m zapadno) od PVPP Verić, gde mogućnost pojave refleksije ne može biti u potpunosti isključena. Ova domaćinstva biće posećena u roku od 3 meseca od puštanja PVPP u rad.

Napomena: Mehanizam za podnošenje pritužbi u okviru Projekta (videti [Poglavlje 8](#)) biće održavan tokom celog trajanja Projekta kako bi se omogućilo da se zabrinutosti i pritužbe podnesu u bilo kom trenutku, uz ažuriranje kontakt podataka po potrebi. Sve pritužbe biće evidentirane i potvrđene, razmotrene i rešavane u definisanim rokovima, a podnosioci pritužbi biće obavesteni o ishodu i svim preduzetim korektivnim merama. Evidencija o pritužbama i odgovorima biće čuvana, a ponavljajuća pitanja koristiće se za prilagođavanje upravljanja i, po potrebi, ažuriranje mera ublažavanja i praksi koje se primenjuju.

7.6 Ciljevi i metode uključivanja zainteresovanih strana

Spisak identifikovanih zainteresovanih strana i posebni zahtevi u vezi sa komunikacijom prikazani su u tabeli ispod, pri čemu su zainteresovane strane podeljene na primarne (direktno pogođene) i sekundarne (one koje imaju uticaj na Projekat i/ili su indirektno pogođene). Za potrebe ove tabele, zainteresovane strane su dodatno grupisane prema tipu: interne zainteresovane strane (osoblje uključeno u sprovođenje Projekta) i eksterne zainteresovane strane (strane izvan Projekta).

ZVANIČNA UPOTREBA

Tabela 7-1: Spisak identifikovanih zainteresovanih strana i posebne metode komunikacije i uključivanja

KATEGORIJA ZAINTERESOVANE STRANE	TIP ZAINTERESOVANE STRANE	IDENTIFIKOVANA ZAINTERESOVANA STRANA	POSEBNA PITANJA ILI INTERESOVANJA	NAČIN KOMUNIKACIJE I UKLJUČIVANJA SA NAZNAČENIM VREMENSKIM OKVIROM	INFORMACIJE KOJE TREBA OBJAVITI
Primarna	Eksterni	<p>Lokalne zajednice i poslovni subjekti koji mogu biti pogođeni izgradnjom i radom PVPP</p> <p>Ovo uključuje osetljive grupe kao što su deca i starije osobe, koji mogu biti posebno osetljivi na uticaje prašine, buke i povećanog saobraćaja tokom izgradnje, kao i osobe sa ograničenom pokretljivošću, invaliditetom ili ograničenim pristupom glavnim kanalima komunikacije Projekta (npr. ograničen prevoz, ograničen pristup internetu ili prepreke u pismenosti)</p> <p><i>Za detalje o potencijalnim receptorima odsjaja i refleksije videti posebnu stavku u nastavku.</i></p>	<p>Zabrinutosti u vezi sa izgradnjom (prašina, buka, bezbednost saobraćaja, izbegavanje oštećenja lokalnih puteva itd.)</p> <p>Interesovanje za mogućnosti zapošljavanja</p>	<p>Faza pre izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Pristup SEP-u i NTS-u Projekta na internetu i u štampanom obliku > Javni sastanak pre početka izgradnje; informacije o javnim konsultacijama najmanje 10 dana unapred > Konsultacije u malim grupama ili individualni sastanci po potrebi za ranjiva domaćinstva, uključujući telefonske konsultacije ili drugi format koji odgovara zainteresovanim stranama; saradnja sa lokalnim seoskim starešinama u distribuciji informacija među stanovništvom > Objavljivanje informacija o planiranim građevinskim radovima najmanje 30 dana pre početka radova <p>Faza izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Informativne table koje SolarApex postavlja na gradilištu <p>Faza rada:</p> <ul style="list-style-type: none"> > U roku od 3 do 6 meseci 	<ul style="list-style-type: none"> > SEP i NTS > Informacije o obimu, vremenskom okviru i trajanju planiranih radova > Informacije o dostupnosti mehanizma za podnošenje pritužbi

ZVANIČNA UPOTREBA

KATEGORIJA ZAINTERESOVANE STRANE	TIP ZAINTERESOVANE STRANE	IDENTIFIKOVANA ZAINTERESOVANA STRANA	POSEBNA PITANJA ILI INTERESOVANJA	NAČIN KOMUNIKACIJE I UKLJUČIVANJA SA NAZNAČENIM VREMENSKIM OKVIROM	INFORMACIJE KOJE TREBA OBJAVITI
				<p>nakon puštanja PVPP u rad, najbliža domaćinstva u Novom Veriću biće posećena kako bi se proverilo da li postoje nepredviđeni uticaji i, po potrebi, primenile dodatne mere ublažavanja.</p> <p>Sve faze Projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Mehanizam za podnošenje pritužbi zajednice > Pravovremeni odgovori na pitanja i pritužbe 	
Primarna	Eksterni	Neformalni korisnici zemljišta	Gubitak pristupa obrađivanom zemljištu; delimični uticaji na sredstva za život; raspored izgradnje i ograničenja pristupa zemljištu; mere ublažavanja; pristup mehanizmu za podnošenje pritužbi	<p>Faza pre izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Pristup SEP-u i NTS-u Projekta na internetu i u štampanom obliku > Javni konsultativni sastanak pre početka izgradnje; informacije o konsultacijama najmanje 10 dana unapred > Pravovremeno obaveštenje o ograničenjima pristupa zemljištu i građevinskim aktivnostima <p>Sve faze Projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Kontinuirano uključivanje po potrebi > Mehanizam za podnošenje pritužbi zajednice 	<ul style="list-style-type: none"> > Obim i vremenski okvir realizacije; dinamika izvođenja radova > Uređenje pristupa zemljištu > Mere ublažavanja u vezi sa sredstvima za život > Mogućnosti zapošljavanja > Mehanizam za podnošenje pritužbi u okviru Projekta

ZVANIČNA UPOTREBA

KATEGORIJA ZAINTERESOVANE STRANE	TIP ZAINTERESOVANE STRANE	IDENTIFIKOVANA ZAINTERESOVANA STRANA	POSEBNA PITANJA ILI INTERESOVANJA	NAČIN KOMUNIKACIJE I UKLJUČIVANJA SA NAZNAČENIM VREMENSKIM OKVIROM	INFORMACIJE KOJE TREBA OBJAVITI
Primarna	Eksterni	Stanovnici koji mogu biti pogođeni odsjajem i refleksijom svetlosti sa PV modula	<p>Mogući efekti odsjaja i refleksije tokom rada PVPP</p> <p>Mere ublažavanja koje će se primenjivati u konsultaciji sa pogođenim stanovnicima</p>	<p>Faza pre izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Pristup SEP-u i NTS-u Projekta na internetu i u štampanom obliku <p>Faza rada:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Direktni sastanci sa pogođenim stanovnicima radi potvrde odsustva efekata refleksije tokom rada PVPP ili radi razmatranja mera – domaćinstva će biti posećena u roku od 3 meseca od puštanja PVPP u rad > Mehanizam za podnošenje pritužbi zajednice 	<ul style="list-style-type: none"> > Informacije o mogućoj refleksiji sunčeve svetlosti, sa detaljima o vremenu i trajanju efekta tokom faze rada > Informacije o proceduri upravljanja odsjajem i refleksijom koja će biti razvijena i primenjivana za rešavanje pritužbi pogođenih stanovnika. Procedura će definisati način verifikacije pojave refleksije i mere ublažavanja koje će se primeniti.
Sekundarna	Eksterni	Zainteresovane strane sa opštim interesom za obnovljive izvore energije i/ili projekte solarne energije	<p>Opšti uspeh Projekta i usklađenost sa međunarodnim standardima</p> <p>Interesovanje za realizaciju Projekta i eventualna pitanja u vezi sa aspektima zaštite životne sredine</p>	<p>Faza pre izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Pristup SEP-u i NTS-u > Javni konsultativni sastanak <p>Sve faze Projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Kontinuirano uključivanje po potrebi 	<ul style="list-style-type: none"> > SEP i NTS > Informacije o obimu, vremenskom okviru i trajanju planiranih radova
Sekundarna	Eksterni	Relevantni državni organi i organizacije	Izdavanje dozvola, saglasnosti i mišljenja u skladu sa nacionalnim	<p>Faza pre izgradnje i faza izgradnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Zvanični kanali komunikacije > Konsultacije sa državnim organima u okviru procedura 	<ul style="list-style-type: none"> > Informacije o projektnim aktivnostima u formatima i u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom

ZVANIČNA UPOTREBA

KATEGORIJA ZAINTERESOVANE STRANE	TIP ZAINTERESOVANE STRANE	IDENTIFIKOVANA ZAINTERESOVANA STRANA	POSEBNA PITANJA ILI INTERESOVANJA	NAČIN KOMUNIKACIJE I UKLJUČIVANJA SA NAZNAČENIM VREMENSKIM OKVIROM	INFORMACIJE KOJE TREBA OBJAVITI
			zakonodavstvom; praćenje usklađenosti	izdavanja dozvola Faza rada: > Izveštavanje i praćenje na osnovu zahteva nacionalnog zakonodavstva	
Primarna	Interni	Zajmoprimac / SPV / tim za upravljanje Projektom	Uspešna realizacija Projekta	Sve faze Projekta: > Interni koordinacioni sastanci; tehnički sastanci i brifinzi; upravljanje dokumentacijom	> Svi zahtevi Projekta, obrasci za izveštavanje, komunikacioni protokoli
Primarna	Interni	Radnici kompanije SolarApex (Izvođača)	Zdravlje i bezbednost; radni uslovi	Faza pre izgradnje i faza izgradnje: > Uvodna obuka pre mobilizacije za radnike izvođača i podizvođača > Kratki sastanci na gradilištu o temama bezbednosti i zdravlja na radu, proceduri za slučajne nalaze i drugim temama > Mehanizam za podnošenje pritužbi radnika sa jasno definisanim postupcima za podnošenje, odgovor i rešavanje	> Propisi o bezbednosti i zdravlju na radu i zaštiti životne sredine > Radni standardi, kodeks ponašanja radnika, mehanizam za podnošenje pritužbi radnika, identifikacija, sprečavanje i prijavljivanje incidenata rodno zasnovanog nasilja i uznemiravanja > Informacije o žalbenom mehanizmu za radnike

8 UPRAVLJANJE PRITUŽBAMA

Pregled

Zajmoprimac nastoji da obezbedi da izgradnja PVPP ne dovede do negativnih uticaja na stanovnike koji žive u blizini lokacija Projekta niti na druge potencijalno pogođene zainteresovane strane. U tu svrhu uspostavljen je mehanizam za podnošenje pritužbi na nivou Projekta za pogođene zajednice, kao postupak za prijem, razmatranje i rešavanje pritužbi pogođenih zajednica.

Mehanizam za podnošenje pritužbi rešavaće zabrinutosti brzo i efikasno, na transparentan način, bez manipulacije, mešanja, prinude, diskriminacije, zastrašivanja ili odmazde, i biće dostupan svim pogođenim stranama bez ikakvih troškova.

Ovo poglavlje uključuje sledeće prateće priloge: Obrazac za podnošenje pritužbi ([Prilog 1](#)) i obrazac Registra pritužbi ([Prilog 2](#)).

U narednim odeljcima ovog poglavlja detaljno je opisana procedura za podnošenje i rešavanje pritužbi u okviru Projekta i odgovarajući koraci. Predviđeni su i posebni postupci za pritužbe u vezi sa rodno zasnovanim nasiljem i uznemiravanjem (GBVH).

Za radnike je uspostavljen poseban mehanizam za podnošenje pritužbi.

Podnošenje pritužbi

Sve zabrinutosti mogu se uputiti kontakt osobi za SEP (podaci su navedeni u [Odeljku 1.3 Odgovornost za sprovođenje ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana](#)) usmeno (lično ili telefonom) ili pisanim putem popunjavanjem Obrasca za podnošenje pritužbi u okviru Projekta (koji se dostavlja lično, poštom ili elektronskom poštom), bez ikakvih troškova za podnosioca pritužbe. **Pritužbe se mogu podneti i anonimno ili bez korišćenja obrasca ukoliko podnosilac to želi.**

Nakon početka građevinskih radova, Obrazac za podnošenje pritužbi u okviru Projekta može se dostaviti i direktno kompaniji SolarApex ili inženjeru nadzora, koji će sve primljene pritužbe bez odlaganja (u roku od 24 sata) proslediti kontakt osobi za SEP radi daljeg postupanja (odnosno evidentiranja, potvrđivanja prijema i odgovora na pritužbu u rokovima definisanim u nastavku).

Na informativnim tablama koje će biti postavljene na gradilištu biće jasno istaknuti kontakt podaci za prijavu zabrinutosti od strane trećih lica (kontakt podaci osobe zadužene za rešavanje pitanja ili zabrinutosti trećih strana – ime, funkcija, broj telefona i adresa elektronske pošte).

Evidentiranje i priznavanje pritužbi

Sve pritužbe biće evidentirane u Registru pritužbi ([Prilog 2](#)) i dodeliće im se jedinstveni broj. Pisane pritužbe koje nisu anonimne biće potvrđene u roku od 5 radnih dana. Da bi se omogućilo pravilno praćenje i evaluacija, svaka pritužba biće evidentirana u registru sa sledećim informacijama:

- > **opis pritužbe, uključujući naznaku vrste (teme) pritužbe** – kao što su: (i) pritužbe u vezi sa efektima odsjaja i refleksije tokom faze rada, (ii) pritužbe u vezi sa rodno zasnovanim nasiljem i uznemiravanjem, (iii) pritužbe u vezi sa bukom ili prašinom tokom izgradnje itd. – kako bi se omogućilo pravovremeno prepoznavanje najčešćih incidenata, utvrđivanje trendova i upravljanje rizicima;
- > podaci o profilu podnosioca pritužbe (pol, starost, lokacija i eventualne ranjivosti ukoliko su poznate), kako bi se razumelo ko i gde je najviše pogođen potencijalnim negativnim uticajima Projekta (*napomena: ove informacije smatraće se poverljivim*),
- > datum prijema pritužbe i datum kada je podnosiocu poslata potvrda prijema,
- > opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mere, preventivne mere), i

- > datum rešavanja i zatvaranja pritužbe, odnosno dostavljanja povratne informacije podnosiocu pritužbe, uključujući evidentiranje nivoa zadovoljstva predloženim rešenjem (videti obrazac za zatvaranje pritužbe u nastavku).

Pružanje pomoći podnosiocima pritužbi

Ukoliko je pritužba nejasna ili nedovoljno precizna, podnosiocu pritužbe biće pružena pomoć u njenom formulisanju ili preformulisanju, kako bi pritužba postala jasnija i omogućila donošenje informisane odluke, u najboljem interesu osoba pogođenih Projektom i uz uvažavanje željenih koraka za rešavanje koje je naveo podnosilac pritužbe.

Rešavanje pritužbi

Uložiće se svi razumni napori da se pritužba reši odmah nakon njenog prijema. Ukoliko to nije moguće, identifikovaće se dugoročna korektivna mera. **Podnosilac pritužbe biće obavešten o predloženoj korektivnoj meri i daljim koracima u roku od 10 radnih dana od potvrde prijema pritužbe.** Takođe će biti identifikovane i sprovedene preventivne mere sa ciljem sprečavanja ponavljanja istog problema u budućnosti; o tim merama podnosilac pritužbe će takođe biti obavešten.

Tokom procesa informisanja podnosioca pritužbe o predloženim merama, njegovo zadovoljstvo predloženim rešenjem proveravaće se dostavljanjem **obrasca za zatvaranje pritužbe**, koji za rešenu pritužbu potpisuju podnosilac pritužbe (ukoliko se slaže) i kontakt osoba za SEP, čime potvrđuju obostrano zadovoljstvo rešenjem. Uložiće se razumni napori da se naknadno kontaktira podnosilac pritužbe kako bi se proverilo da li je predložena mera uspešno sprovedena.

Ukoliko pitanje koje je pokrenuto ne može biti rešeno putem mehanizma za podnošenje pritužbi ili ukoliko nije potrebno preduzimanje mera, podnosiocu pritužbe biće dostavljeno detaljno objašnjenje ili obrazloženje zašto se po tom pitanju nije postupalo. Odgovor će takođe sadržati objašnjenje o tome kako osoba/organizacija koja je podnela žalbu može da nastavi sa žalbom u slučaju da ishod nije zadovoljavajući.

U svakom trenutku podnosioci pritužbi mogu potražiti druga pravna sredstva u skladu sa zakonodavstvom Kosova, uključujući i pokretanje formalnog sudskog postupka.

Posebne procedure za pritužbe u vezi sa GBVH

Pritužbe povezane sa GBVH (uključujući seksualnu eksploataciju i zlostavljanje; seksualno uznemiravanje; i druge oblike uznemiravanja ili nasilja) biće rešavane kroz **posebno bezbedan i poverljiv postupak**, primenom pristupa usmerenog na osobu koja je pretrpela nasilje i uz obezbeđivanje poštovanja, nediskriminacije i zaštite od odmazde. Sve druge pritužbe u okviru Projektnog mehanizma za podnošenje pritužbi takođe se rešavaju na poverljiv način i bez odmazde; međutim, pritužbe u vezi sa GBVH podležu dodatnim merama zaštite zbog svoje osetljive prirode.

Pritužbe u vezi sa GBVH mogu se podneti putem standardnih kanala Projekta; međutim, podnosioci mogu **podneti prijavu i direktno imenovanom kontakt osobi za GBVH (koja će biti projektni stručnjak za životnu sredinu i društvena pitanja („E&S stručnjak“) i biti imenovana pre početka izgradnje).** Kontakt osoba za GBVH biće odgovarajuće kvalifikovan E&S stručnjak, sa relevantnim iskustvom i/ili obukom u poverljivom postupanju sa pritužbama u vezi sa GBVH i u primeni pristupa usmerenog na osobu koja je pretrpela nasilje, kao i u upućivanju na odgovarajuće službe podrške.

Ime i kontakt podaci kontakt osobe za GBVH biće istaknuti na informativnim tablama na gradilištu. Pritužbe se mogu podneti usmeno ili pisanim putem, uključujući i anonimno. Podnosioci

pritužbi neće biti obavezni da koriste standardni obrazac za pritužbe niti će se od njih zahtevati da dostave detaljne informacije ili dokaze.

Ukoliko pritužbu u vezi sa GBVH primi kontakt osoba za opšte pritužbe ili bilo koji drugi predstavnik Projekta, ona će odmah (u roku od 24 sata) biti prosleđena kontakt osobi za GBVH radi daljeg postupanja. Osoba koja primi takvu pritužbu dužna je da postupa u skladu sa principima i postupcima opisanim u ovom odeljku i da ne deli nikakve informacije osim onih koje su striktno neophodne. Slično tome, ukoliko kontakt osoba za GBVH primi pritužbu koja nije povezana sa GBVH, ona će biti evidentirana i obrađena kroz standardni mehanizam za podnošenje pritužbi od strane kontakt osobe za opšte pritužbe.

Pristup pritužbama u vezi sa GBVH biće strogo ograničen na mali broj osoba kojima su te informacije neophodne za rad, predvođenih kontakt osobom za GBVH. **Ove pritužbe neće se evidentirati u opštem Registru pritužbi sa ličnim podacima.** Umesto toga, biće evidentirane koristeći samo informacije koje ne otkrivaju identitet. Svi zapisi biće bezbedno čuvani.

Po prijemu pritužbe, **kontakt osoba za GBVH dogovoriće sa podnosiocem bezbedan način komunikacije** (ukoliko pritužba nije anonimna), **razmotriti sve hitne potrebe u vezi sa bezbednošću i ponuditi upućivanje na odgovarajuće kvalifikovane pružaoce usluga** (medicinske, psihosocijalne, pravne ili usluge smeštaja), uz saglasnost osobe koja je podnela pritužbu. Ukoliko se navodi odnose na radnike Projekta, Zajmoprimac/ Izvođač će primeniti odgovarajuće mere iz Kodeksa ponašanja i druge odgovarajuće radnje, uz očuvanje poverljivosti i bez zahteva da se osoba koja je podnela pritužbu suoči sa navodnim počiniocem. Slučajevi GBVH biće prijavljivani isključivo u agregiranom i anonimizovanom obliku.

KOSOVO SOLAR – PROJEKAT TUČEP i VERIĆ
Kontakt osoba za GBVH (E&S stručnjak) – kontakt podaci:

Ime: TBC (biće imenovan pre početka izgradnje)

Telefon: TBC

E-mail: TBC

Zajmoprimac će ažurirati ovaj SEP sa potvrđenim imenom i kontakt podacima nakon imenovanja E&S stručnjaka, a u svakom slučaju pre početka izgradnje. Potvrđeni kontakt podaci biće takođe istaknuti na informativnim tablama na gradilištu.

Nezavisni mehanizam EBRD-a za odgovornost u vezi sa projektima

Pored mehanizma na nivou Projekta, Nezavisni mehanizam EBRD-a za odgovornost u vezi sa projektima⁶ (IPAM), kao nezavisan mehanizam poslednje instance u slučajevima kada projektni mehanizam ne funkcioniše, ima za cilj da olakša rešavanje pitanja u vezi sa društvenim i ekološkim aspektima i objavljivanjem informacija koja pokreću osobe pogođene projektom i organizacije civilnog društva u vezi sa projektima koje finansira EBRD, između zainteresovanih strana Projekta ili da utvrdi da li je Banka postupila u skladu sa svojom Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja i projektnim odredbama svoje Politike pristupa informacijama; u slučajevima kada je to primenjivo, ovaj mehanizam takođe ima za cilj da se ukloni svako postojeće nepoštovanje ovih politika, uz istovremeno sprečavanje budućeg nepoštovanja od strane Banke.

⁶ Informacije o IPAM postupku dostupne su na: <https://www.ebrd.com/what-we-do/independent-project-accountability-mechanism.html>

9 PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE

Rezultati procesa uključivanja zainteresovanih strana biće uključeni u **Izveštaje o životnoj sredini i društvenim pitanjima koji će se dostavljati EBRD-u**, a koje će pripremati Zajmoprimac. U ovim izveštajima biće naveden kratki pregled uticaja na životnu sredinu i društvo, rezultati u oblasti zdravlja i bezbednosti, aktivnosti objavljivanja informacija i konsultacija, kao i sprovođenje spoljašnjeg mehanizma za podnošenje pritužbi.

Izveštaji će naročito sadržati sledeće informacije:

- > **Broj i vrste (teme) primljenih pritužbi zajednice** tokom izveštajnog perioda (na primer: (i) pritužbe u vezi sa efektima odsjaja i refleksije tokom faze rada, (ii) pritužbe u vezi sa rodno zasnovanim nasiljem i uznemiravanjem, (iii) pritužbe u vezi sa bukom ili prašinom tokom izgradnje itd. – kako bi se omogućilo pravovremeno prepoznavanje najčešćih incidenata, utvrđivanje trendova i upravljanje rizicima), uz navođenje broja otvorenih, rešenih i zatvorenih pritužbi i informacije o tome da li su rešene u rokovima predviđenim mehanizmom za podnošenje pritužbi.
- > **Broj i vrste objavljivanja informacija** putem svih komunikacionih kanala.
- > **Mesto i vreme održanih konsultativnih sastanaka i drugih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana**, uz informacije o broju učesnika, pitanjima i zabrinutostima koje su iznete tokom sastanaka, kao i o načinu na koji su ta pitanja uzeta u obzir.

Zajmoprimac će biti odgovoran za praćenje svih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana povezanih sa Projektom, obezbeđivanje sprovođenja i ažuriranja ovog SEP-a, kao i izveštavanje EBRD-u i javnosti.

[Prilog 3](#) ovog SEP-a sadrži obrazac za praćenje aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana.

10 PRILOZI

10.1 Prilog 1: Obrazac za podnošenje pritužbi

Referentni broj	
Puno ime i prezime (opciono)	
<ul style="list-style-type: none"> • Želim da podnesem pritužbu anonimno. • Zahtevam da ne otkrivete moj identitet bez mog pristanka. 	
Kontakt podaci	Putem pošte: Molimo navedite poštansku adresu: ----- ----- ----- Telefonom: ----- Putem elektronske pošte:
Molimo označite kako želite da vas kontaktiramo (pošta, telefon, elektronska pošta).	
Željeni jezik komunikacije	- albanski - srpski - drugi -----
Opis incidenta na koji se odnosi pritužba	Šta se dogodilo? Gde se to dogodilo? Kome se dogodilo? Koja je posledica problema?
Datum incidenta/ pritužbe	<ul style="list-style-type: none"> • Incident se desio jednom/ pritužba (datum -----) • Desilo se više puta (koliko puta? -----) • U toku je (problem i dalje traje)
Kako biste želeli da se ovo razreši?	

Potpis: -----

Datum: -----

Vratite ovaj obrazac na adresu:

G. Arten Bajrush, AKG SOLAR
E-mail: arten.bajrush@akgsolar.com
Telefon: +383 49 789 907

Za pritužbe u vezi sa rodno zasnovanim nasiljem i uznemiravanjem (GBVH), možete se direktno obratiti:
Kontakt osoba za GBVH (E&S stručnjak):
Ime: TBC (biće imenovan pre početka izgradnje)
Telefon: TBC
E-mail: TBC

10.2 Prilog 2: Registar pritužbi – obrazac

Napomene:

1. Svi lični podaci biće obrađivani u skladu sa Zakonom Kosova o zaštiti ličnih podataka.
2. Za pritužbe u vezi sa GBVH, u ovaj registar ne unositi imena, kontakt podatke niti opis događaja.

	Ime podnosioca pritužbe	Profil podnosioca pritužbe	Kontakt podaci	Datum prijema	Datum potvrde prijema	Vrsta (tema) problema	Odgovorno lice ili odeljenje	Opis pritužbe	Predloženo rešenje	Rok za preduzimanje mera	Rezultat preduzetih mera	Datum rešavanja	Obrazac o zatvaranju potpisan (Da/Ne)	Praćenje pritužbe	Ponavljanje (Da/Ne)	Radnje/napomene
1.	<i>Uneti ime ili „anonimno“</i>	<i>Pol, starost, lokacija i ranjivosti ukoliko su poznate</i>				<i>Npr. odsjaj i refleksija, buka, prašina, rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje</i>										
2.																
3.																
4.																
5.																

10.3 Prilog 3: Interni registar uključivanja zainteresovanih strana – obrazac

Napomena: Svi lični podaci biće obrađivani u skladu sa Zakonom Kosova o zaštiti ličnih podataka.

	Kategorija i ime zainteresovanih strana	Vrsta uključivanja	Datum uključivanja	Ključna pitanja/ zabrinutosti	Dogovorene dalje aktivnosti	Napomene o napretku
1.	<i>(npr. pogođeni stanovnik, kulturna ili verska institucija...)</i>	<i>(npr. zvanični sastanak, prezentacija, neformalni sastanak...)</i>				
2.						
3.						
4.						
5.						

